

REMISSVERSION

Ökad precision tillsammans

Färdplan för stärkt tillgängliggörande av precisionsmedicin i svensk hälso- och sjukvård

Färdplan för den precisionsmedicinska utvecklingen i svensk hälso- och sjukvård
– framtagen inom ramen för universitetssjukhusregionernas gemensamma
initiativ för precisionsmedicin i Sverige

Region Skåne | Region Stockholm | Region Uppsala | Region Västerbotten
Region Östergötland | Region Örebro län | Västra Götalandsregionen

Sammanfattning

Vetenskapliga och teknologiska framsteg inom bland annat precisionsmedicin skapar nya möjligheter för mer träffsäkra metoder och terapier för individanpassad utredning, diagnostik, behandling och uppföljning. För att tillvarata denna utveckling har hälso- och sjukvårdsledningarna i landets sju universitetssjukhusregioner tagit initiativ till ett gemensamt arbete inom precisionsmedicin och ett stärkt ägandeskap och ledarskap från sjukvårdshuvudmännen.

Den gemensamma målsättningen är att tillsammans verka för stärkt tillgängliggörande av precisionsmedicin för patienter, på ett jämlikt och långsiktigt hållbart sätt för svensk hälso- och sjukvård. Arbetet ska samtidigt främja forskning, utveckling och innovation inom området. Detta förutsätter samverkan mellan sjukvårdshuvudmännen, universitet och akademi, statliga aktörer och myndigheter, näringslivet samt patienter och invånare – på flera nivåer. För att nå resultat krävs dessutom att ord omsätts i handling.

Denna färdplan för tillgängliggörande av precisionsmedicin i svensk hälso- och sjukvård är framarbetad för att möjliggöra ett helhetsgrepp om de förflyttningar som behöver göras och syftar till att fokusera de gemensamma kompetenserna, resurserna och positiva krafterna till ett antal kritiska åtgärder. Färdplanen innehåller åtgärder som omfattar såväl nödvändiga systemförutsättningar som prioriterade förbättringar i det arbete som bedrivs inom ramen för bland annat universitetssjukvårdsuppdraget och de grundläggande infrastrukturerna som behövs för precisionsmedicin.

Färdplanen innehåller åtta åtgärdsområden:

1. Nationell samordning
2. Långsiktig finansiering
3. Juridiska förutsättningar
4. Prioriteringar och etik
5. Utbildning, kunskap och kompetens
6. Forskning, utveckling och innovation
7. Införande, implementering och uppföljning
8. Digital infrastruktur och dataförsörjning

Färdplanen är uppbyggd kring ett effektlogiskt ramverk som tydliggör färdplanens riktning och målsättningar och bryter ner varje åtgärdsområde i preliminära aktiviteter, konkreta resultat samt kort-, medel- och långsiktiga effekter. Färdplanen bör dock inte ses som en statisk eller heltäckande plan utan som ett hjälpmedel för de parter som avser bidra till förflyttningar inom ett eller flera av färdplanens åtgärdsområden.

Detta är en remissversion. Lämna gärna dina synpunkter via länken eller QR-koden nedan.

<https://forms.office.com/e/9qN5hEGKZz>

Text och innehåll: Anna Göthlin Eremo, Region Örebro län; Elham Pourazar, Region Västerbotten; Helena Nilsson, Region Örebro län; Stina Garvin, Region Östergötland; Tobias Strid, Region Östergötland; Örjan Norberg, Region Västerbotten.

Layout: Leena Hortell, Ord & Co

Kontakt för frågor: Helena Nilsson, Region Örebro län

Innehåll

Sammanfattning	2	BILAGA	13
Innehållsförteckning	3	Effektlogiskt ramverk för Färdplan 2026–2030	13
Vår målbild	4	Åtgärdsområde 1: Nationell samordning	13
Våra utgångspunkter	6	Delområde 1.1: Lokala och regionala	
Om denna färdplan	7	samordningsstrukturer	14
Nyckelbegrepp	7	Delområde 1.2: Nationell samordningsstruktur	15
Bakgrund	7	Åtgärdsområde 2: Långsiktig finansiering till hälso- och	
Syfte och mål	7	sjukvården	16
Förväntade långsiktiga effekter	7	Delområde 2.1: Befintlig finansiering och utökade	
Om färdplanens utformning	7	finansieringsutrymmen	17
Färdplanen innehåller	8	Delområde 2.2: Extern finansiering till hälso- och	
Färdplanen innehåller inte	8	sjukvården	18
Effektlogiskt ramverk	9	Åtgärdsområde 3: Juridiska förutsättningar	19
Styrning och ledning	10	Delområde 3.1: Tolkning och tillämpning samt	
Antaganden och risker	10	lagändringar	20
Färdplan 2026–2030	11	Delområde 3.2: Europeiska regleringar och	
Illustration över färdplanen	12	tillkommande lagstiftning	21
		Åtgärdsområde 4: Prioriteringar och etik	22
		Delområde 4.1: Prioriteringar i vardagen	23
		Delområde 4.2: Vertikala och horisontella	
		prioriteringar	24
		Åtgärdsområde 5: Utbildning, kunskap och	
		kompetens	25
		Delområde 5.1: Kompetenstillgång, fortbildning	
		och kompetensutveckling	26
		Delområde 5.2: Utbildning och framtida	
		kompetensförsörjning	27
		Åtgärdsområde 6: Forskning, utveckling och	
		innovation	28
		Delområde 6.1: Förutsättningar för klinisk	
		forskning i hälso- och sjukvården	29
		Delområde 6.2: Pre-implementeringsprocesser	30
		Åtgärdsområde 7: Införande, implementering och	
		uppföljning	31
		Delområde 7.1. Ordnade införandeprocesser	
		och implementering	32
		Delområde 7.2. Ekonomiska förutsättningar för	
		införande och implementering	33
		Åtgärdsområde 8: Digital infrastruktur och	
		dataförsörjning	34
		Delområde 8.1. Datakvalitet och datatill-	
		gänglighet	35
		Delområde 8.2. Digital infrastruktur	36

Vår målbild

Tillsammans stärker vi tillgängliggörandet av precisionsmedicin på ett jämlikt och långsiktigt hållbart sätt för svensk hälso- och sjukvård, genom att främja och tillvarata precisionsmedicinsk forskning, utveckling och innovation.

Vi verkar för

- **Ökad precision tillsammans**

- **Vår framtid är vårt gemensamma ansvar.**

Samtliga regioner, universitet och staten verkar tillsammans för att stärka hälso- och sjukvården, med universitetssjukvården som motor för den precisionsmedicinska utvecklingen i Sverige. Ett partnerskap för ökad precision tillsammans – mellan hälso- och sjukvården, akademien, näringslivet och patienterna. Detta gynnar alla samhällsaktörer och intressenter och bidrar till Sveriges konkurrenskraft och position som ledande life science-nation.

- **En precisionsmedicinsk utveckling som kommer patienterna till godo, för och med patienter.**

Precisionsmedicin är personcentrerad medicin. Diagnostik, vård och behandling utgår från individens unika behov och förutsättningar för ett liv i god hälsa. Kompetensutveckling, kunskapsspridning och lärande skapar förutsättningar för en sammanhållen vård. Patienter inkluderas och är delaktiga i forskning, utveckling och innovation. Mer träffsäkert, jämlikt och hållbart.

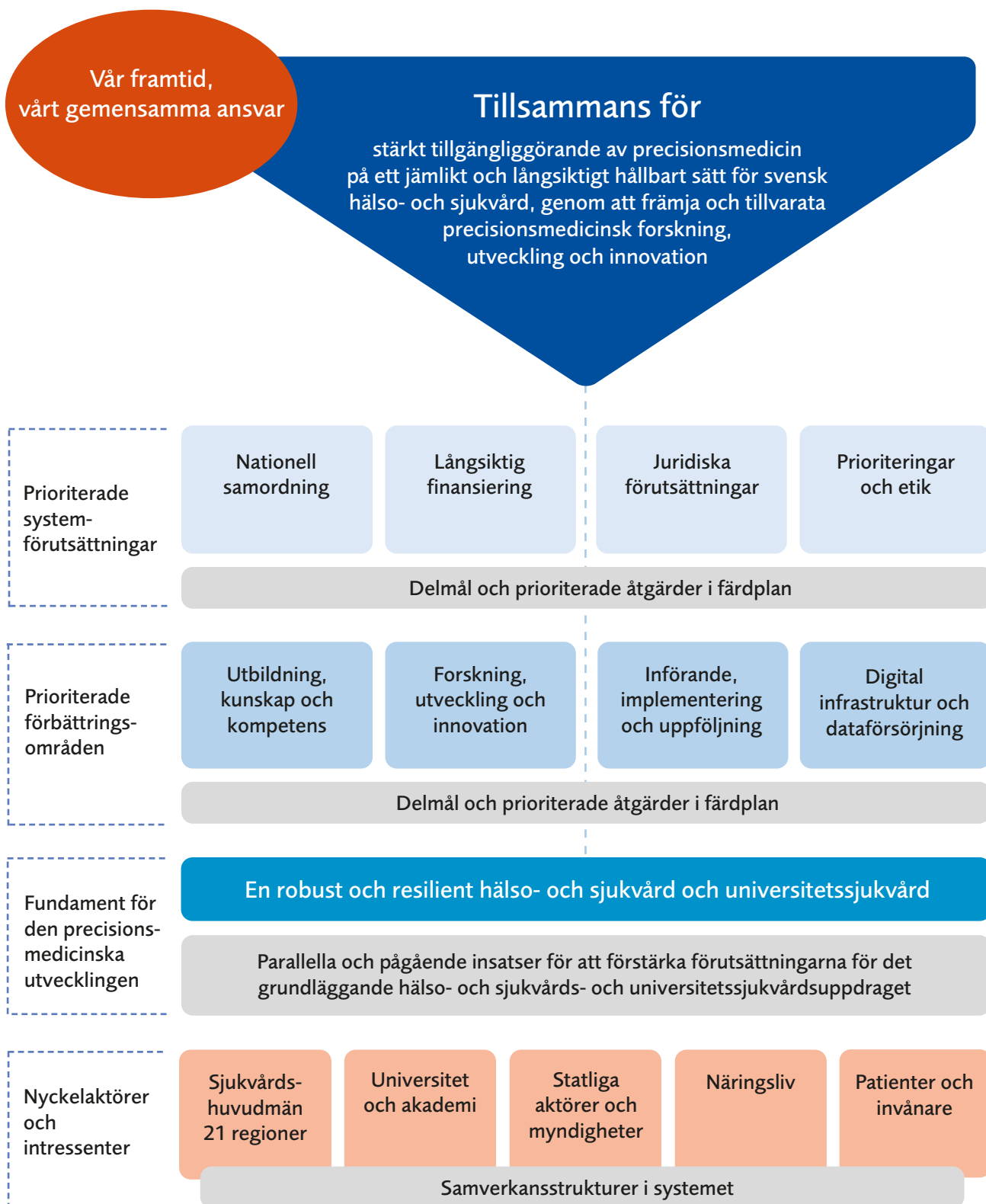
- **En precisionsmedicinsk utveckling som är långsiktigt hållbar för svensk hälso- och sjukvård.**

En långsiktigt hållbar hälso- och sjukvård där patienter och invånare ges bästa möjliga förutsättningar att leva ett liv i god hälsa, idag och i framtiden. Insatser prioriteras utifrån etiska principer. Införande och implementering i vårdens vardag syftar till att öka patientnytta och vårdkvalitet utifrån behov och tillgängliga resurser.

- **En precisionsmedicinsk utveckling som främjar och tillvaratar forskning, utveckling och innovation.**

Precisionsmedicin är vetenskaplig och teknologisk utveckling som omsätts i ökad patientnytta och vårdkvalitet. Forskning, utveckling och innovation integreras i den kliniska vardagen. Detta bidrar till beredning och beslut om prioriteringar vid införande och implementering i hälso- och sjukvården. Systematisk uppföljning och utvärdering bidrar till löpande hälso- och sjukvårdsutveckling.

Ökad precision tillsammans

Våra utgångspunkter

1. **RELEVANS:** Tillgängliggörande av precisionsmedicin utgår från patienters behov och faktiska behandlingsgap, utifrån evidens och beprövad erfarenhet. Jämlig tillgång omfattar patienter i hela landet. Prioriteringsarbete sker i syfte att främja kloka kliniska val, forskning, utveckling, innovation samt implementering och användning i klinisk vardag som tillgodoser hälso- och sjukvårdens behov och efterfrågan. Hänsyn tas till befintliga förmågor och kapaciteter.
2. **VÄRDE:** Prioriterade insatser och resurser bidrar primärt till tillgänglighet, jämlikhet, kvalitet, effekt och säkerhet för patienter – till rimliga kostnader för samhället. Hälso- och sjukvårdens resurser används effektivt och bidrar till prioriterade mål och nyttor. Övriga indirekta nyttor beaktas efter relevans.
3. **ÄGANDESKAP:** Sjukvårdshuvudmännen utgör motor för de strategiska vägvalen för den precisionsmedicinska utvecklingen i hälso- och sjukvården, inklusive införande och implementering av nya metoder och terapier – med utgångspunkt i sjukvårdshuvudmännens lagstadgade ansvar och uppdrag. För de delar som rör universitets-sjukvårdsuppdraget delas ägandeskapet med berörda universitet. Detsamma gäller relationen till statliga aktörer och myndigheter.
4. **HELHETSPERSPEKTIV:** Den precisionsmedicinska utvecklingen är integrerad i den pågående hälso- och sjukvårdsutvecklingen och beaktar ett bredare helhetsperspektiv. Helheten kommer före delarna. Helhetsintressen kommer före särintressen. Tillgänglig, kontinuerlig och jämlig vård utgör basen för ökad precision i den kliniska vardagen. Det förutsätter ett välfungerande och robust hälso- och sjukvårdssystem i hela landet.
5. **PARTNERSKAP:** Samarbeten söks brett - multidisciplinärt och tvärfunktionellt. Arbetsprocesser är inkluderande, med fokus på roller, uppdrag, ansvar och mandat. Arbetet bygger på tillit, kompromisser och en gemensam målsättning bland relevanta aktörer och nyckelintressenter. Parterna arbetar tillsammans, inte bara samtidigt. Ömsesidiga och långsiktiga värden skapas gemensamt..
6. **LÅNGSIKTIG HÅLLBARHET:** Insatser är långsiktigt hållbara utifrån ett hälso- och sjukvårdsperspektiv och vilar på en robust grund. Långsiktiga perspektiv beaktas tidigt och genomsyrar forskning, utveckling, innovation och implementering av precisionsmedicin i svensk hälso- och sjukvård. Långsiktig förvaltningsbarhet hos aktörer som äger uppdrag, ansvar och mandat säkerställs.

Om denna färdplan

Nyckelbegrepp

Detta avsnitt kompletteras inför slutlig version.

Se även nyckelbegrepp i publikationen ”Ökad precision tillsammans - Tillsammans stärker vi tillgängliggörandet av precisionsmedicin till patienter, på ett jämlikt och långsiktigt hållbart sätt för svensk hälso- och sjukvård”.

Bakgrund

Den vetenskapliga och teknologiska utvecklingen skapar nya möjligheter för hälso- och sjukvården att erbjuda patienter och invånare en ännu bättre och mer jämlik vård. Inom precisionsmedicinområdet skapas möjligheter till ökad grad av individanpassning.

De nationella ambitionerna är höga för Sverige som ledande life science-nation och föregångsland för införande av precisionsmedicin. Samtidigt står svensk hälso- och sjukvård inför stora utmaningar när det gäller tillgängliggörandet av nya metoder, terapier och teknologier – hela vägen från forskning till patient. Utvecklingen kräver inte bara nya arbetssätt och i vissa fall organisering av och samordning inom hälso- och sjukvården, utan även omfattande lokala, regionala och nationella satsningar på grundläggande infrastruktur-förutsättningar samt ekonomiskt utrymme för att möjliggöra finansieringen av nya – inte sällan tekniktunga och kostsamma – metoder, terapier och teknologier.

Sjukvårdshuvudmännen kan göra mycket och tar ett gradvist ökande aktivt ägandeskap över den utveckling som sker. Det är dock centralt att möjligheter och utmaningar med den precisionsmedicinska utvecklingen adresseras gemensamt – i huvudsak av staten, sjukvårdshuvudmännen och universiteten som ansvariga offentliga aktörer – och att utvecklingen av den svenska hälso- och sjukvården genomförs tillsammans, med ökad precision och i samverkan med andra relevanta aktörer och nyckelintressenter.

Syfte och mål

Syftet med denna färdplan är att förmedla en ambition och en riktning framåt för precisionsmedicin utifrån ett hälso- och sjukvårdsperspektiv, formulerat av de sju universitetssjukhusregionerna, och tydliggöra de förflyttningar som är viktiga att åstadkomma för såväl svensk hälso- och sjukvård som life science-sektorn i stort.

Då detta arbete kräver en ökad grad av samarbete och partnerskap mellan många olika aktörer och intressenter har framtagandet av färdplanen skett genom dialog och samverkan med företrädare från hälso- och sjukvården, universitet och akademi, statliga aktörer och myndigheter, näringslivet samt patienter och invånare.

Målet med färdplanen är att kunna åstadkomma nödvändiga förflyttningar inom svensk hälso- och sjukvård genom att centrala aktörer och nyckelintressenter på lokal, regional och nationell nivå går samman i konkret handling. Den övergripande målsättningen är att tillsammans stärka tillgängliggörandet av precisionsmedicin på ett jämlikt och långsiktigt hållbart sätt för svensk hälso- och sjukvård, samtidigt som precisionsmedicinsk forskning, utveckling och innovation främjas och tillvaratas. Invånare och patienter ska ges bästa möjliga förutsättningar för ett liv i god hälsa, idag och i framtiden.

Förväntade långsiktiga effekter

Färdplanen i sin helhet avser att bidra till långsiktiga effekter inom precisionsmedicinområdet.

1. Ökad grad av forskning, utveckling och innovation som sker i den kliniska vardagen och som omsätts i nya metoder, terapier och teknologier som kommer patienter till godo.
2. Ökad grad av införanden och implementering och användning av metoder, terapier och teknologier som är långsiktigt hållbara utifrån sociala, ekonomiska och etiska perspektiv.
3. Fler patientgrupper och indikationsområden nås av metoder, terapier och teknologier som är dokumenterat effektiva, säkra och kostnadseffektiva – med jämlik tillgång i hela landet.
4. Bättre tillgång till effektiv och individanpassad vård och ökad hälsa hos befolkningen.
5. Stärkt attraktivitet och konkurrenskraft för Sverige som life science-nation.

Om färdplanens utformning

Färdplanen utgår i grunden från den nulägesanalys som genomförts samt den målbild som fastställts inom ramen för universitetssjukhusregionernas initiativ Ökad precision tillsammans. Detta arbete har haft sin utgångspunkt i sjukvårdshuvudmännens lagstadgade

ansvar och uppdrag, inklusive det särskilda universitetssjukvårdsuppdrag som regionerna delar med universiteten. I nulägesanalysen identifierades styrkor och svagheter samt kritiska utmaningar och behov avseende förutsättningarna för svensk hälso- och sjukvård att tillvarata den precisionsmedicinska utvecklingen. Mot bakgrund av detta definierades en övergripande målsättning för arbetet framåt samt specifika målsättningar – förflyttningar – inom åtta prioriterade åtgärdsområden.

Färdplanen innehåller

- Effekttologiskt ramverk som tydliggör färdplanens riktning och målsättningar (se bilaga).
 - Den övergripande målsättningen för färdplanen som helhet och de förväntade långsiktiga effekterna (så kallad impact för färdplanen som helhet).
 - Specifika långsiktiga målsättningar för respektive åtgärdsområde (så kallad impact per åtgärdsområde). Dessa är formulerade som effekter på lång sikt. Färdplanen innehåller åtta åtgärdsområden.
 - Effekter för respektive delområde som tagits fram per åtgärdsområde. Det finns två delområden per åtgärdsområde. Dessa effekter tydliggör den förändring – förflyttning – som avses inom varje delområde och mäts på medellång sikt.
 - Konkreta resultat för respektive delområde.. Dessa tydliggör de konkreta förändringar som förväntas uppnås på kort sikt och som bidrar till effekter på medellång- och lång sikt.
 - Preliminära aktiviteter för respektive delområde. Detta är indikativa aktiviteter som bedöms nödvändiga i en genomförandefas och förväntas leda till konkreta resultat på kort sikt samt effekter på medellång- och lång sikt. Dessa verifieras, kompletteras och/eller specificeras ytterligare i en genomförandefas.
 - Preliminära tidsangivelser per aktivitet. Aktiviteterna är tidsatta på en övergripande nivå. Dessa verifieras och/eller specificeras ytterligare i en genomförandefas.
- Avgränsningar som hanteras i genomförandefasen.
- Styrning och ledning.
- Antaganden och risker.

Färdplanen innehåller inte

- **Ansvariga aktörer för genomförande av aktiviteter:** Nulägesanalysen har utgått från sjukvårdshuvudmännens lagstadgade ansvar och uppdrag och de verksamheter som idag arbetar med preci-

sionsmedicin i vårdens vardag. I denna identifierades centrala aktörer och nyckelintressenter inom och utanför sjukvården, samt arbete som bedrivs av dessa aktörer. Nulägesanalysen synliggör att det finns många befintliga kompetenser, funktioner och strukturer att basera genomförandet av färdplanen på. Färdplanen anger dock inte specifika ansvariga aktörer för koordinering och/eller genomförande inom de åtta åtgärdsområdena.

Enklare aktiviteter och sådant som kan hanteras av sjukvårdshuvudmännen genom befintliga lokala, regionala och nationella kompetenser, funktioner och strukturer initieras genom tilldelning av utökade eller tillkommande uppdrag till olika aktörer och nyckelintressenter som idag arbetar inom angränsade områden. Mer komplexa aktiviteter som direkt rör sjukvårdshuvudmännens lagstadgade ansvar och uppdrag såsom prioritering av satsningar, resurssättning samt beslut om införande och implementering av nya metoder, terapier och teknologier hanteras också av sjukvårdshuvudmännen.

Strukturer för olika former av regiongemensamma initiativ, sjukvårdsregional samverkan, samverkan inom universitetssjukvårdsuppdraget, mellan sjukvårdshuvudmännen och universitet är centrala för genomförandet. Genom dialog, samverkan och förankring med externa parter kan delar av färdplanen tilldelas aktörer och intressenter utanför sjukvårdshuvudmännen.

- **Resurssättning av färdplanen:** Genomförande av färdplanen är inte definierad i termer av finansiella resurser. Resurssättning av den initiala genomförandefasen sker i första hand genom ordinarie rambudget och genom befintliga kompetenser, funktioner och strukturer. Därtill förstärks centrala funktioner genom tillkommande resurssättning för samordningen av den precisionsmedicinska utvecklingen i hälso- och sjukvården – på lokal, regional och nationell nivå. Arbete för att säkra långsiktig finansiering sker inom åtgärdsområde 2.

Den totala tilldelningen av resurser från såväl sjukvårdshuvudmännen som staten, universiteten samt eventuella externa finansiärer definierar hur och i vilken omfattning som genomförandet av färdplanen sker.

- **Uppföljningsramverk med specifika indikatorer och verifikationskällor:** Uppföljning av färdplanen sker inom ramen för genomförandefasen. Specifika indikatorer och verifikationskällor bidrar till ytterligare konkretisering av hur definierade mål ska uppnås och mätas samt vilka källor som kan användas för att verifiera att ett mål har uppnåtts. Uppföljningen av aktiviteter, resultat, effekter på kort-, medel-

lång och lång sikt har dock utelämnats i färdplanen. Detta sker genom formulering av processmått för att följa aktiviteter som genomförs, resultatmått för att följa de konkreta resultat som har uppnåtts, samt effektmått för att mäta faktiska utfall (positiv eller negativ effekt).

I förlängningen kan även så kallad impact uppföljning göras för att utvärdera huruvida och i vilken omfattning som genomförandet av färdplanen har bidragit till de mer långsiktiga och övergripande effekterna.. Dessa påverkas av många olika aktörers och intressenters arbete inom och utanför färdplanens omfattning.

Uppföljningsramverket för färdplanen definieras mer specifikt i genomförandefasen, av de aktörer och intressenter som tilldelas formellt ansvar för att koordinera och/eller utföra arbetet inom respektive åtgärdsområde/delområde. Uppföljning kan ske på olika sätt och beaktar bl a de mål som ska mätas, möjligheterna att följa upp målen på ett ändamålsenligt sätt och arbetsinsatsen som krävs för uppföljningen. Kvantitativ uppföljning baseras på siffror och statistik och kan mätas och verifieras genom t ex tillgängliga data, mätning av nya data eller insamling av enkäter. Kvalitativ uppföljning baseras på inhämtad information genom t ex dokumenterade beslut, publicerade rapporter eller publicerad information via webb, samt vittnesmål från relevanta aktörer och intressenter. Uppföljning kan kombinera dessa metoder. Befintliga uppföljningsverktyg och tillgängliga och tillförlitliga verifikationskällor förklar uppföljningen. Beroende på vilken typ av mål som ska följas upp kan mätning ske vid start (baseline), vid specifika milstolpar i genomförandet samt vid en angiven sluttidpunkt. Uppföljning kan också ske löpande, t ex för att säkerställa att aktiviteter genomförs enligt tidsplan eller för att följa progress i genomförandet över tid.

- **Beroenden mellan olika delar av färdplanen och till andra angränsande arbeten:** Alla åtta åtgärdsområden har direkta eller indirekta beroenden till varandra. Färdplanen specificerar därför inte detta per åtgärdsområde. I de fall där det finns direkta beroenden mellan aktiviteter i olika åtgärdsområden eller delområden har detta synliggjorts i en fotnot. Beroenden till andra arbeten har inte inkluderats i färdplanen. I nulägesanalysen har centrala aktörer och nyckelintressenter identifierats, samt pågående eller planerade reformer, utvecklingsuppdrag eller arbeten som har potential att bidra till färdplanens övergripande målsättning och de förflyttningar som avses inom olika åtgärdsområden. Detta skapar förutsättningar för synergier och ett mer resurseffektivt

genomförande. Denna typ av synergier kan utforskas ytterligare i genomförandefasen.

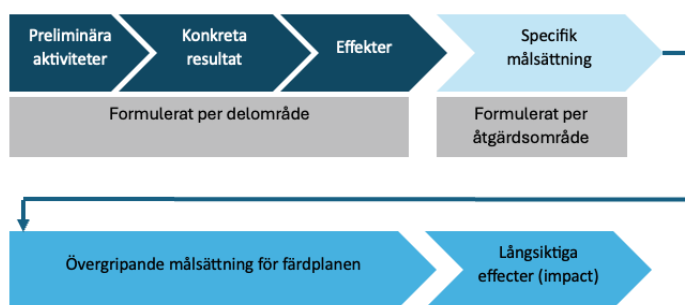
Effektlogiskt ramverk

Färdplanen är utformad utifrån ett effektlogiskt ramverk som utgår från den genomförda nulägesanalysen och den formulerade målbilden. I nulägesanalysen identifierades bl a styrkor och svagheter samt utmaningar och behov. Denna innehöll även en översikt över centrala aktörer och nyckelintressenter. I målbilden synliggjordes åtgärder/åtgärdsområden som bör prioriteras för att uppnå en positiv förflyttning inom precisionsmedicinområdet, i hälso- och sjukvården. Färdplanen beaktar förutsättningar och förmågor som redan finns, som kan vidareutvecklas, eller som behöver etableras.

Effektlogiken för färdplanen utgår i första hand från den övergripande målsättningen som formulerats: Stärkt tillgängliggörande av precisionsmedicin på ett jämlikt och långsiktigt hållbart sätt för svensk hälso- och sjukvård, samtidigt som precisionsmedicinsk forskning, utveckling och innovation främjas och tillvaratas. Målsättningarna för de åtta prioriterade åtgärdsområdena – formulerade som långsiktiga effekter per åtgärdsområde – förmedlar den förflyttning som förväntas inom respektive åtgärdsområde. Dessa har brutits ned i effekter, konkreta resultat samt preliminära aktiviteter och är formulerade i mer avgränsade delområden. Det finns två delområden per åtgärdsområde.

Färdplanen som helhet förväntas bidra till de långsiktiga effekterna (impact).

Det effektlogiska ramverket ger en sammanhållen bild över varför färdplanen är viktig och varför aktörer och intressenter på lokal, regional och nationell nivå bör sluta upp bakom färdplanen, för gemensam handling framåt. Ramverket tydliggör, i en logisk följd, hur aktiviteter leder till resultat som leder till effekter på kort-, medellång- och lång sikt (se nedan figur).

Färdplanen är inte utformad som en statisk eller heltäckande plan utan som ett hjälpmedel för de parter som avser bidra i genomförandet av ett eller flera av färdplanens åtgärdsområden. Arbetet behöver ske itera-

tivt och såväl aktiviteter, resultat och effekter kan komma att justeras. Ramverket utgör också ett stöd för de kompetenser, funktioner och strukturer som ansvarar för styrning, ledning och koordinering av färdplanen som helhet.

Styrning och ledning

Detta avsnitt kompletteras inför slutlig version. Arbeta pågår.

Styrning och ledning utgår från sjukvårdshuvudmännen och bygger i huvudsak på de befintliga strukturer som redan finns.

Antaganden och risker

Detta avsnitt kompletteras inför slutlig version. Arbeta pågår.

Exempel på antaganden som är centrala för att färdplanen ska kunna bidra till de formulerade målen är bland annat att sjukvårdshuvudmännens styrning, ledning och samordning inom precisionsmedicin blir ändamål-

senlig och lyckas samla aktörer och initiativ, samt att staten, sjukvårdshuvudmännen och universiteten har samsyn om kritiska vägval och kan genomföra gemensamma förflyttningar för den precisionsmedicinska utvecklingen i svensk hälso- och sjukvård.

Exempel på risker är att enskilda aktörer och särintressen dominerar den precisionsmedicinska utvecklingen inom svensk hälso- och sjukvård, att satsningar fortsätter drivas fragmenterat utan tydlig prioritering, samt att införande och implementering av precisionsmedicinska metoder, terapier och teknologier sker utanför hälso- och sjukvårdens ordinare, ordnade processer för beredning och beslut.

Om antaganden inte uppfylls och/eller om risker inte hanteras kan detta innebära att tillgängliggörandet av precisionsmedicin i svensk hälso- och sjukvård inte kan ske på ett sätt som är jämlikt för patienter i hela landet och/eller att den långsiktiga hållbarheten i hälso- och sjukvården urholkas. Det kommer även påverka tillvaratagandet av forskning, utveckling och innovation inom precisionsområdet.

Färdplan 2026–2030

Åtta prioriterade åtgärdsområden
som kan möjliggöra ett jämlikt och långsiktigt hållbart tillgängliggörande
av precisionsmedicin i svensk hälso- och sjukvård

Denna färdplan innehåller åtgärder som direkt påverkar den precisionsmedicinska utvecklingen i svensk hälso- och sjukvård. Den utgår från centrala förutsättningar, identifierade utmaningar och behov samt den övergripande målsättningen om starkt tillgängliggörande av precisionsmedicin – från forskning hela vägen till patient.

I bilagan som följer specificeras hela det effektlogiska ramverket, innehållande preliminära aktiviteter, resultat och effekter för respektive åtgärdsområde.

Illustration av färdplanen

Den övergripande målsättningen och de förväntade långsiktiga effekterna, samt färdplanens åtta åtgärdsområden

Bättre tillgång till effektiv vård och ökad hälsa hos befolkningen.		Stärkt attraktivitet och konkurrenskraft för Sverige som life science-nation.
Fler patientgrupper och indikationsområden omfattas av precisionsmedicin som omsätts i nya effektiva, säkra och kostnadseffektiva metoder och terapier – och kommer patienter till godo på jämlika villkor i hela landet.	Ökad grad av beaktande av social, ekonomisk och etisk hållbarhet i beslut om införande, implementering och användning av precisionsmedicinska metoder och terapier i svensk hälso- och sjukvård.	Ökad grad av forskning, utveckling och innovation som sker i den kliniska vardagen och som omsätts i nya metoder och terapier som kommer patienter till godo.

Vår framtid,
vårt gemensamma ansvar

Tillsammans för

stärkt tillgängliggörande av precisionsmedicin på ett jämlikt och långsiktigt hållbart sätt för svensk hälso- och sjukvård, genom att främja och tillvarata precisionsmedicinsk forskning, utveckling och innovation

Prioriterade
system-
förutsättningar

1. Nationell samordning

- 1.1. Lokala och regionala samordningsstrukturer
- 1.2. Nationell samordningsstruktur

2. Långsiktig finansiering

- 2.1. Befintlig finansiering och utökat finansieringsutrymme
- 2.2. Extern finansiering till hälso- och sjukvården

3. Juridiska förutsättningar

- 3.1. Tolkning och tillämpning samt lagändringar
- 3.2. Europeisk reglering och tillkommande lagstiftning

4. Prioriteringar och etik

- 4.1. Prioriteringar i vardagen
- 4.2. Vertikala och horisontella prioriteringar

Prioriterade
förbättrings-
områden

5. Utbildning, kunskap och kompetens

- 5.1. Kompetenstillgång, fortbildning och kompetensutveckling
- 5.2. Utbildning och framtida kompetensförsörjning

6. Forskning, utveckling och innovation

- 6.1. Förutsättningar för klinisk forskning i hälso- och sjukvården
- 6.2. Pre-implementeringsprocesser

7. Införande, implementering och uppföljning

- 7.1. Ordnade införandeprocesser och implementering
- 7.2. Ekonomiska förutsättningar för införande och implementering

8. Digital infrastruktur och dataförsörjning

- 8.1. Datakvalitet och datatillgänglighet
- 8.2. Digital infrastruktur

Effektlogiskt ramverk för Färdplan 2026–2030

ÅTGÄRDSOMRÅDE 1

Nationell samordning

Övergripande målsättning:

En nationell samordning med ökad förmåga att tillvarata synergier, överbrygga silos och verka för en mer sammanhållen precisionsmedicinsk utveckling – med utgångspunkt i svensk hälso- och sjukvård och sjukvårdshuvudmännens lagstadgade ansvar och uppdrag.

ÅR 2030

har vi etablerat arbetssätt och strukturer som hjälper oss att identifiera, prioritera och genomföra riktade lokala/regionala och regiongemensamma satsningar på precisionsmedicin. Detta leder till införande av effektiva, säkra och kostnadseffektiva metoder, terapier och teknologier i hälso- och sjukvården och som kommer patienterna till godo på ett jämlikt sätt. Satsningar som genomförs är förankrade i vårdens vardag och baseras på prioriterade behov, mål och nyttor.

Samordningen på lokal, regional och nationell nivå hänger ihop och styrning och ledning utgår från sjukvårdshuvudmännens lagstadgade ansvar och uppdrag. Universitetssjukhusregionerna utgör navet i den precisionsmedicinska utvecklingen och ansvarar för att den sjukvårdsregionala samverkan är ändamålsenligt utformad. Sjukvårdshuvudmännen och universiteten fördjupar samarbetet inom precisionsmedicin med utgångspunkt i etablerad samverkan inom ALF och det gemensamma universitetssjukvårdsuppdraget. Den nationella samordningen utgår från de 21 sjukvårdshuvudmännen och ska främja samsyn kring gemensamma ambitioner och målsättningar samt prioriteringar av satsningar som sjukvårdshuvudmännen, universiteten och staten genomför tillsammans – i samverkan med akademi, näringsliv samt patienter och invånare.

Långsiktig effekt för delområde 1.1:

Lokala och regionala samordningsstrukturer

Tydligare lokal och regional samordning av kompetenser, resurser och infrastrukturer bidrar till stärkt förmåga till prioritering och genomförande av satsningar inom precisionsmedicin samt i regiongemensamma initiativ.

Långsiktig effekt för delområde 1.2:

Nationell samordningsstruktur

Tydligare nationell samordning av kompetenser och resurser har stärkt den nationella förmågan till satsningar inom området precisionsmedicin, genom samsyn mellan staten, sjukvårdshuvudmännen och universiteten – i samverkan med akademi, näringsliv samt patienter och invånare.

Konkreta resultat för delområde 1.1 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 1.1 (nedan)

Konkreta resultat för delområde 1.2 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 1.2 (nedan)

Lokala och regionala samordningsstrukturer

Långsiktig effekt

Tydligare lokal och regional samordning av kompetenser, resurser och infrastrukturer bidrar till stärkt förmåga till prioritering och genomförande av satsningar inom precisionsmedicin samt i regiongemensamma initiativ.

Konkreta resultat

Sju precisionsmedicinska centra eller motsvarande är etablerade – med kända, offentligt tillgängliga och dokumenterade ansvar, uppdrag, roller och kontaktvägar för samverkan.

En regiongemensam samordningsstruktur för precisionsmedicinska centra eller motsvarande är etablerad – med känt, offentligt tillgängligt och dokumenterat ansvar, uppdrag, roller och kontaktvägar för samverkan.

Hälso- och sjukvårdsledningarna i de sju universitetssjukhusregionerna har kännedom om verksamheternas behov och förutsättningar och säkerställer tillgången till kompetenser, resurser och infrastrukturer som kan bidra till den precisionsmedicinska utvecklingen i hälso- och sjukvården – inklusive forskning, utveckling och innovation samt införande, implementering och uppföljning av precisionsmedicin.

Flertalet behovsbaserade och verksamhetsdrivna lokala, regionala samt regiongemensamma satsningar inom precisionsmedicin prioriteras, finansieras och genomförs i första hand genom universitetssjukhusregionerna, i samverkan med sjukvårdsregionala parter och andra relevanta aktörer och nyckelintressenter.

Preliminära aktiviteter

När

Kartlägga finansieringsmöjligheter och finansieringsmekanismer samt beslutsprocesser för olika typer av strategiska investeringar på lokal, regional och/eller nationell nivå – inklusive mer långsiktiga satsningar inom precisionsmedicin i svensk hälso- och sjukvård. Omfattar bl a interna finansieringsmöjligheter, möjligheter till samfinansiering och samnyttjande av befintliga resurser med externa parter, samt tillgång till och förutsättningar för statlig finansiering.

2026

Matcha identifierade behov (delområde 1.1 och 1.2) mot befintliga resurser samt identifierade finansieringsmöjligheten på lokal, regional och/eller nationell nivå.

2026–2027

Facilitera dialog och verka för en samsyn mellan staten, sjukvårdshuvudmännen och universiteten om finansieringsmekanismer- och modeller som kan tillämpas för mer långsiktiga prioriterade satsningar inom precisionsmedicin. Omfattar även universitetssjukvårdsuppdraget.

2026–2028

Facilitera beredning och beslut om finansiering av lokalt, regionalt och/eller nationellt prioriterade satsningar inom precisionsmedicin, som sker i den svenska hälso- och sjukvården.

2026–2030

Löpande aktiviteter:

2026–2030

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

Nationell samordningsstruktur

Långsiktig effekt

Tydligare nationell samordning av kompetenser och resurser har stärkt den nationella förmågan till satsningar inom området precisionsmedicin, genom samsyn mellan staten, sjukvårdshuvudmännen och universiteten – i samverkan med akademi, näringsliv samt patienter och invånare.

Konkreta resultat

En nationell samordningsfunktion och former för styrning och ledning av den precisionsmedicinska utvecklingen i svensk hälso- och sjukvård är etablerad och tydliggjord för de 21 sjukvårdshuvudmännen – med utgångspunkt i sjukvårdshuvudmännens lagstadgade ansvar och uppdrag samt det ansvar som delas med universiteten för universitetssjukvården.

En samverkansplattform för precisionsmedicin är etablerad för sjukvårdshuvudmännen, staten och universiteten – med tydliggjorda roller, ansvar och uppdrag samt former för samverkan med andra relevanta aktörer och nyckelintressenter såsom akademi, näringsliv och patienter och invånare.

Flertalet behovsbaserade nationella satsningar inom precisionsmedicin prioriteras, finansieras och genomförs i hälso- och sjukvården, genom samsyn och i samverkan mellan sjukvårdshuvudmännen, staten och universiteten.

Preliminära aktiviteter

När

Etablera former för sjukvårdshuvudmännens nationella samordning samt organisering, styrning och ledning inom precisionsmedicinområdet. Tydliggöra länken mellan de lokala, regionala och nationella samordningsstrukturerna. Beaktar även samverkan med universiteten.

2026

Inventera befintliga hälso- och sjukvårdsnära samverkansstrukturer inom precisionsmedicin. Tydliggöra ansvar, uppdrag och roller: Vem gör vad, när, var och hur; Vilka beslut fattas av vem, på vilken nivå.

2026

Identifiera prioriterade behov av nationell karaktär och nödvändiga förflyttningar för den precisionsmedicinska utvecklingen i svensk hälso- och sjukvård. Beaktar även universitetssjukvårdsuppdraget.

2026–2027

Etablera dialogyta och verka för samsyn mellan sjukvårdshuvudmännen, staten och universiteten – för prioritering, finansiering och genomförande av nationella satsningar. Sker i samverkan med relevanta aktörer och nyckelintressenter.

2027–2028

Planera, genomföra, följa upp och utvärdera nationella satsningar inom precisionsmedicin.

2027–2030

Löpande aktiviteter:

2026–2030

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

Långsiktig finansiering till hälso- och sjukvården

Övergripande målsättning:

Ökad tillgång till långsiktig finansiering och resurssättning för prioriterade satsningar avsedda för hållbart tillgängliggörande av precisionsmedicin samt tillhörande forskning, utveckling och innovation i hälso- och sjukvården.

ÅR 2030

har sjukvårdshuvudmännen, staten och universiteten etablerat effektiva former för att tillsammans säkra långsiktig finansiering för prioriterade satsningar inom precisionsmedicin i svensk hälso- och sjukvård. Sjukvårdshuvudmännen har etablerat tydliga och transparenta processer för att adressera resursbehoven i de egna verksamheterna och optimera nyttjandet av befintliga resurser. Arbetssätt och processer för att möjliggöra utökade finansieringsutrymmen för att stimulera utveckling i hälso- och sjukvården har etablerats. Detta inkluderar även olika former för samnyttjande av kompetenser, resurser och infrastrukturer över huvudmannagränser, för prioriterade behov. Sjukvårdshuvudmännen, universiteten samt näringsliv samverkar för finansiering av exempelvis translationella forsknings- och utvecklingsprojekt och kliniska uppföljningsstudier. Det är tydligt när, var och hur statlig resurssättning kan vara aktuell för exempelvis nationellt prioriterade satsningar samt i samband med utökade ansvar och uppdrag för sjukvårdshuvudmännen vid t ex nationella ambitionshöjningar och tillkommande reglering inom precisionsmedicinområdet. Prioriterade satsningar inom precisionsmedicin i svensk hälso- och sjukvård attraherar extern finansiering som kommer hälso- och sjukvården i hela landet till godo.

Långsiktig finansiering för nödvändiga förflyttningar inom hälso- och sjukvården – drivet av och förankrat i vårdens vardag och baserat på prioriterade och verksamhetsnära behov, mål och nytta – finns tillgänglig på lokal, regional och nationell nivå.

(Finansiering för klinisk forskning och forskningsinfrastrukturer hanteras inom åtgärdsområde 6)

Långsiktig effekt för delområde 2.1: Befintlig finansiering och utökade finansieringsutrymmen

Effektivare användning av befintliga resurser och tillgänglig finansiering samt utökad finansieringsutrymme för strategiska investeringar och finansiering av långsiktiga satsningar som avser främja tillgängliggörande av precisionsmedicin samt tillhörande forskning, utveckling och innovation i svensk hälso- och sjukvård.

Konkreta resultat för delområde 2.1 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 2.1 (nedan)

Långsiktig effekt för delområde 2.2: Extern finansiering till hälso- och sjukvården

Förbättrade förutsättningar för svensk hälso- och sjukvård att attrahera extern finansiering för regiongemensamma och/eller nationella satsningar som avser främja tillgängliggörande av precisionsmedicin samt tillhörande forskning, utveckling och innovation i svensk hälso- och sjukvård.

Konkreta resultat för delområde 2.2 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 2.2 (nedan)

Befintlig finansiering och utökade finansieringsutrymmen

Långsiktig effekt

Effektivare användning av befintliga resurser och tillgänglig finansiering samt utökat finansieringsutrymme för strategiska investeringar och finansiering av långsiktiga satsningar som avser främja tillgängliggörande av precisionsmedicin samt tillhörande forskning, utveckling och innovation i svensk hälso- och sjukvård.

Konkreta resultat

Hälso- och sjukvårdsverksamheter- och ledningar inom de 21 sjukvårdshuvudmännen har kännedom om finansieringsmöjligheter och finansieringsmekanismer på lokal, regional och nationell nivå samt förutsättningarna för tilldelning av resurser för prioriterade satsningar inom precisionsmedicin. Omfattar även statlig finansiering av nationellt prioriterade satsningar inom precisionsmedicin.

Harmoniserade processer och tillhörande verktyg för beredning och beslut om strategiska investeringar och finansiering av lokala, regionala och nationella satsningar är framtagna och tillämpas av de sju sjukvårdshuvudmännen med universitetssjukhus.

Lokal, regional och/eller nationell finansiering och tilldelning av resurser har beviljats för konkreta satsningar inom precisionsmedicin, som sker i den svenska hälso- och sjukvården.

Preliminära aktiviteter

När

2026

Kartlägga finansieringsmöjligheter och finansieringsmekanismer samt beslutsprocesser för olika typer av strategiska investeringar på lokal, regional och/eller nationell nivå – inklusive mer långsiktiga satsningar inom precisionsmedicin i svensk hälso- och sjukvård. Omfattar bl a interna finansieringsmöjligheter, möjligheter till samfinansiering och samnyttjande av befintliga resurser med externa parter, samt tillgång till och förutsättningar för statlig finansiering.

Matcha identifierade behov (delområde 1.1 och 1.2) mot befintliga resurser samt identifierade finansieringsmöjligheten på lokal, regional och/eller nationell nivå.

2026–2027

Facilitera dialog och verka för en samsyn mellan staten, sjukvårdshuvudmännen och universiteten om finansieringsmekanismer- och modeller som kan tillämpas för mer långsiktiga prioriterade satsningar inom precisionsmedicin. Omfattar även universitetssjukvårdsuppdraget.

2026–2028

Facilitera beredning och beslut om finansiering av lokalt, regionalt och/eller nationellt prioriterade satsningar inom precisionsmedicin, som sker i den svenska hälso- och sjukvården.

2026–2030

Löpande aktiviteter:

2026–2030

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

Extern finansiering till hälso- och sjukvården

Långsiktig effekt

Förbättrade förutsättningar för svensk hälso- och sjukvård att attrahera extern finansiering för regiongemensamma och/eller nationellt formulerade satsningar som avser främja tillgängliggörande av precisionsmedicin samt tillhörande forskning, utveckling och innovation i svensk hälso- och sjukvård.

Konkreta resultat

Hälso- och sjukvårdsledningar och berörda verksamheter inom de 21 sjukvårdshuvudmännen har kännedom om externa finansieringsmöjligheter som matchar, av sjukvårdshuvudmännen, prioriterade regiongemensamma och/eller nationella satsningar inom precisionsmedicin.

Konkurrenskraftiga ansökningar för regiongemensamma och/eller nationella satsningar som sker i hälso- och sjukvården utvecklas och inlämnas för extern finansiering, genom beredning i etablerad samordningsfunktion för precisionsmedicin – i samverkan med relevanta aktörer och nyckelintressenter

Preliminära aktiviteter

När

Kartlägga nationella och internationella finansiärer, forsknings-, utvecklings- och innovationsprogram, fonder samt stiftelser. Tydliggöra finansiärers prioriterade områden samt villkor för finansiering.

2026

Kartlägga hälso- och sjukvårdens förutsättningar och förmågor att attrahera extern finansiering för prioriterade och genomförbara regiongemensamma och/eller nationella satsningar inom precisionsmedicin.

2026

Matcha identifierade regiongemensamma och nationella behov (delområde 1.1 och 1.2) mot identifierade externa finansieringsmöjligheten.

2026–2027

Utveckla ansökningar för prioriterade regiongemensamma och/eller nationella satsningar som sker i svensk hälso- och sjukvård. Stärka samverkan mellan sjukvårdshuvudmännen, universiteten och akademi, statliga aktörer och myndigheter, näringslivet samt patienter och invånare. Omfattar även relevanta internationella samarbeten vid behov.

2026–2030

Löpande aktiviteter:

2026–2030

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

ÅTGÄRDSOMRÅDE 3

Juridiska förutsättningar

Övergripande målsättning:

Förbättrade juridiska förutsättningar att bedriva forskning, utveckling och innovation samt för införande, implementering och användning av metoder och terapier i hälso- och sjukvården. Detta omfattar även förutsättningar för uppföljning, datatillgänglighet och en sammanhållen digital infrastruktur.

ÅR 2030

finns etablerade arbetssätt och samverkansformer som möjliggör ett mer systematiskt arbete för att stärka juridiska förutsättningar som är kritiska för hälso- och sjukvårdens fungerande och för den precisionsmedicinska utvecklingen. Detta omfattar exempelvis områdena forskning, utveckling och innovation i vårdens vardag; införande, implementering och uppföljning av nya metoder, terapier och teknologier; tillgänglighet till och användning av data genererad i hälso- och sjukvården. Identifierade juridiska hinder som tidigare har förhindrat, försvårat eller fördröjt den precisionsmedicinska utvecklingen har undanröjts genom konstruktiva samarbeten och ökad grad av harmonisering av tolkning och tillämpning av gällande lagstiftning eller genom lagändringar.

Sjukvårdshuvudmännen har utvecklat proaktiva arbetssätt och samverkansmodeller för att identifiera europeiska regleringar och tillkommande nationell lagstiftning som påverkar den svenska hälso- och sjukvårdens ansvar, uppdrag och roll samt förutsättningar att organisera, finansiera och bedriva hälso- och sjukvård. I samspel med staten, SKR och andra berörda aktörer och intressenter har sjukvårdshuvudmännen stärkt inflytande och genomslag på såväl lagstiftning som implementeringsförutsättningar som påverkar den precisionsmedicinska utvecklingen i svensk hälso- och sjukvård.

Långsiktig effekt för delområde 3.1:

Tolkning och tillämpning samt lagändringar

Utökat juridiska handlingsutrymme genom harmoniserad tolkning och tillämpning av befintlig lagstiftning samt relevanta lagändringar – med utgångspunkt i verksamhetsnära perspektiv och sakkunskap från hälso- och sjukvården, relevanta statliga aktörer och myndigheter, universitet och akademi samt näringsliv, patienter och invånare.

Långsiktig effekt för delområde 3.2:

Europeiska regleringar och tillkommande lagstiftning

Ökad möjlighet att påverka reglering och/eller implementering av europeisk reglering och tillkommande lagstiftning som direkt eller indirekt påverkar sjukvårdshuvudmännens ansvar, uppdrag och roll samt förutsättningar att organisera, finansiera och bedriva hälso- och sjukvård.

Konkreta resultat för delområde 3.1 (nedan)

Konkreta resultat för delområde 3.2 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 3.1 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 3.2 (nedan)

Tolkning och tillämpning samt lagändringar

Långsiktig effekt

Utökat juridiskt handlingsutrymme genom harmoniserad tolkning och tillämpning av befintlig lagstiftning samt relevanta lagändringar – med utgångspunkt i verksamhetsnära perspektiv och sakkunskap från hälso- och sjukvården, relevanta statliga aktörer och myndigheter, universitet och akademi samt näringsliv, patienter och invånare.

Konkreta resultat

De 21 sjukvårdshuvudmännen uppnår samsyn om identifierade juridiska hinder samt harmoniserad tolkning och tillämpning av befintlig lagstiftning på sätt som ökar hälso- och sjukvårdens juridiska handlingsutrymmen inom, för den precisionsmedicinska utvecklingen, kritiska områden. Omfattar även behov av lagändringar.

Påverkansarbete utifrån identifierade behov och förslag om lagändringar har initierats och genomförts i samsyn mellan, och gemensamt av, de 21 sjukvårdshuvudmännen – i samverkan med relevanta aktörer och intressenter.

Preliminära aktiviteter

När

2026

Sammanställa av hälso- och sjukvården upplevda juridiska hinder inom, för den precisionsmedicinska utvecklingen, kritiska områden. Samla in spel från sakkunniga samt relevanta aktörer och intressenter efter behov.

Kartlägga likheter och skillnader i synen på identifierade juridiska hinder mellan de 21 sjukvårdshuvudmännen, dela erfarenheter identifiera harmoniserade principer avseende tolkning och tillämpning. Vad bedöms vara juridiskt möjligt? När, var och hur kan upplevda juridiska hinder undanröjas inom ramen för befintlig lagstiftning? 2026–2027

Utveckla, testa och utvärdera arbetssätt för harmoniserad tolkning och tillämpning av ett antal kritiska juridiska hinder, inom ramen för befintlig lagstiftning. 2026–2030

Identifiera de juridiska hinder som kräver konkreta lagändringar. Tydliggöra aktuella lagrum, behov, mål och nyttor samt risker och konsekvenser för den precisionsmedicinska utvecklingen, samt konkreta ändringsförslag. Samla in spel från sakkunniga efter behov. 2026–2027

Skala upp arbetssätt, modeller och harmoniserade principer som fungerat väl. Verka för konkreta lagändringar på nationell nivå. 2027–2030

Löpande aktiviteter:

2026–2030

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

Europeiska regleringar och tillkommande lagstiftning

Långsiktig effekt

Ökad möjlighet att påverka reglering och/eller implementering av europeisk reglering och tillkommande lagstiftning som direkt eller indirekt påverkar sjukvårdshuvudmännens ansvar, uppdrag och roll samt förutsättningar att organisera, finansiera och bedriva hälso- och sjukvård.

Konkreta resultat

De 21 sjukvårdshuvudmännen har kännedom om relevanta pågående eller planerade europeiska regleringar och tillkommande lagstiftning och uppnår samsyn om gemensam påverkan på lagstiftning inom, för den precisionsmedicinska utvecklingen, kritiska områden. Omfattar även implementering av ny lagstiftning.

De 21 sjukvårdshuvudmännen har etablerat och/eller vidareutvecklat arbetssätt för proaktiv horisontspaning, påverkansarbete och harmoniserade implementeringsprocesser med utgångspunkt i lärdomar från redan genomförda regiongemensamma implementeringar.

Preliminära aktiviteter

När

Genomföra omvärldsbevakning och analys av relevanta pågående eller planerade reformer som sker genom europeisk reglering och tillkommande lagstiftning inom precisionsmedicinområdet. Samla inspel från sakkunniga efter behov.	2026–2027
Vidareutveckla arbetssätt för proaktiv bevakning och påverkan vid framtagande av ny europeisk reglering och tillkommande lagstiftning. Utveckla, testa och utvärdera arbetssätt i ett antal konkreta processer. [Beaktar SKR:s interaktion med EU-institutionerna och uppdrag att stärka regionernas och sjukvårdshuvudmännens närvaro inom EU.]	2027–2030
Sammanställa lärdomar från europeiska regleringar och tillkommande lagstiftning som redan har implementerats i hälso- och sjukvården genom harmoniserade, regiongemensamma initiativ. [Beaktar lärdomar från regionernas samarbete med t ex Vävnadsdirektivet, Biobankslagen, förordningarna om läkemedel för avancerad terapi (ATMP), för in vitro-diagnostik (IVDR) och medicinteknik (MDR), samt pågående arbete med bl a humanmaterialförordningen ("SOHO-förordningen") samt regleringar som rör hälsodataområdet, digital infrastruktur och dataförsörjning.]	2026–2027
Vidareutveckla arbetssätt för harmoniserad implementering av europeiska regleringar och tillkommande lagstiftning. Utveckla, testa och utvärdera arbetssätt i ett antal konkreta processer.	2027–2030
Löpande aktiviteter: • Genomföra omvärldsbevakning. • Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå. • Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar. • Iteration av ovan aktiviteter efter behov.	2026–2030

ÅTGÄRDSOMRÅDE 4

Prioriteringar och etik

Inom detta delområde pågår ett arbete vid Prioriteringscentrum som ska bidra till färdplanens genomförande. Avsnittet nedan kan komma att justeras utifrån leverans av uppdrag december 2025.

Övergripande målsättning:

Ökad samordning och samsyn kring vardagsnära, organisatoriska och nationella prioriteringar i hälso- och sjukvården. Detta sker vertikalt och horisontellt utifrån den lagstadgade etiska plattformen.

ÅR 2030

har arbetet med prioriteringar och etik stärkts i hälso- och sjukvården och beaktar även den snabba vetenskapliga och teknologiska utvecklingen som sker inom precisionsmedicin. Professionens arbete med kloka kliniska val och utmönstring av så kallad lågvårdevård genomsyrar prioriteringar i vardagen. Arbetssättet används systematiskt i hälso- och sjukvården i hela landet. Arbetet med vertikala och horisontella prioriteringar har harmoniserats för en jämlik hälso- och sjukvård i hela landet och beslut om prioriteringar vid införande, användning och utmönstring av metoder, terapier och teknologier är tydliga och transparenta. Det är tydligt hur satsningar på forskning, utveckling och innovation ska prioriteras jämte vård.

De 21 sjukvårdshuvudmännen tillämpar harmoniserade principer och ställningstaganden avseende vilken typ av vård och vilka åtgärder som är prioriterade om och när behoven överstiger de tillgängliga resurserna. Nationella riktlinjer och rekommendationer stödjer prioriteringsarbetet. Det finns en uttalad samsyn mellan sjukvårdshuvudmännen och staten om prioriteringar och resurssättning i den offentligt finansierade hälso- och sjukvården. Det finns samsyn om vilken typ av åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda eller behandla sjukdomar eller skador, som patienter och invånare kan utföra själva eller med hjälp av någon annan.

Långsiktig effekt för delområde 4.1: Prioriteringar i vardagen

Förbättrade förutsättningar för hälso- och sjukvårdsprofessionen att prioritera kloka kliniska val i vardagen, utifrån patienters behov och vårdinsatsens förväntade kvalitet och nytta – med utgångspunkt i evidens och beprövad erfarenhet.

Konkreta resultat för delområde 4.1 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 4.1 (nedan)

Långsiktig effekt för delområde 4.2: Vertikala och horisontella prioriteringar

Ökad nationell samsyn och harmoniserat arbete avseende vertikala och horisontella prioriteringar i den offentligt finansierade hälso- och sjukvården, utifrån patienters behov och vårdinsatsens förväntade kvalitet och nytta – med utgångspunkt i evidens och beprövad erfarenhet.

Konkreta resultat för delområde 4.2 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 4.2 (nedan)

Prioriteringar i vardagen

Långsiktig effekt

Förbättrade förutsättningar för hälso- och sjukvårdsprofessionen att prioritera kloka kliniska val i vardagen, utifrån patienters behov och vårdinsatsens förväntade kvalitet och nytta – med utgångspunkt i evidens och beprövad erfarenhet.

Konkreta resultat

Hälso- och sjukvårdsprofessionen inom de 21 sjukvårdshuvudmännen har kännedom om och arbetar systematiskt med kloka kliniska val och prioriteringar i vardagen – i samspel med hälso- och sjukvårdsledning. Arbetet beaktar särskilt prioriteringar som rör metoder, terapier och teknologier inom precisionsmedicinområdet.

Hälso- och sjukvårdsverksamheter har kännedom om och tillgång till kunskapsstöd om kloka kliniska val och arbetar aktivt med prioriteringsarbete i vardagen – utifrån lärdomar från framgångsrika modeller och principer inom andra områden.

Preliminära aktiviteter

När

Sammanställa goda exempel på prioriteringsarbete och systematiserade kloka kliniska val som sker i vardagen - utifrån evidens och beprövad erfarenhet, relevans för patienten, effekt och säkerhet, kostnader/resurser och undanträngningseffekter samt jämlik vård.

2026

Synliggöra hinder som upplevs försvåra kloka kliniska val och prioriteringar i vardagen. Beaktar även förutsättningar för dialog och samspel mellan profession och patienter samt förhållandet mellan olika typer av riktlinjer och rekommendationer.

2026

Facilitera professionsdriven spridning av lärdomar, uppskalning och implementering av framgångsrika arbetssätt för kloka kliniska val – i ljuset av den precisionsmedicinska utvecklingen. Omfattar införande, användning och utmönstring av metoder, terapier och teknologier.

2027–2030

Löpande aktiviteter:

2027–2030

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

Vertikala och horisontella prioriteringar

Långsiktig effekt

Ökad nationell samsyn och harmoniserat arbete avseende vertikala och horisontella prioriteringar i den offentligt finansierade hälso- och sjukvården, utifrån patienters behov och vårdinsatsens förväntade kvalitet och nytta – med utgångspunkt i evidens och beprövad erfarenhet.

Konkreta resultat

21 sjukvårdshuvudmän har samsyn om gemensamt framtaget prioriteringsramverk och harmoniserade principer för vertikala och horisontella prioriteringar. Det är tydligt var/på vilken nivå samt på vilka grunder som olika typer av prioriteringsbeslut fattas i hälso- och sjukvården.

Prioriteringsramverk tillämpas likvärdigt av sjukvårdshuvudmännen vid prioriteringsbeslut för införande av innovativa-, användning av befintliga- samt utmönstring av etablerade metoder, terapier och teknologier inom precisionsmedicinområdet.

Preliminära aktiviteter

När

2026

Tydliggöra forum och form för hur de 21 sjukvårdshuvudmännen kan stärka samverkan kring prioriteringar och etik i praktiken. Synliggöra hur prioriteringar sker vid införande, användning och utmönstring (var/på vilka nivåer fattas beslut och på vilka grunder).

Utveckla, testa och utvärdera harmoniserade principer och ramverk för vertikala och horisontella prioriteringar – utifrån evidens och beprövad erfarenhet, relevans för patienten, effekt och säkerhet, kostnader/resurser och undanträngningseffekter samt jämlik vård. Omfattar även förhållandet mellan diagnostik och behandling.

2027–2028

Sammanställa lärdomar om framgångsrika arbetssätt avseende systematiserat arbete med vertikala och horisontella prioriteringar i hälso- och sjukvården.

2027–2030

Fastställa prioriteringsramverk för införande, användning samt utmönstring av metoder, terapier och teknologier. Omfattar även utvecklings- och innovationsinitiativ. Utgår från vägval inom precisionsmedicinområdet men kan utgöra ett stöd för vertikala och horisontella prioriteringar i svensk hälso- och sjukvård.

2028

Initiera dialog om och översyn av det offentligt finansierade hälso- och sjukvårdsuppdraget inom och mellan de 21 sjukvårdshuvudmännen. Sker i ljuset av den precisionsmedicinska utvecklingen samt växande vårdbehov, tillkommande möjligheter och begränsade resurser.

2026–2030

Löpande aktiviteter:

2026–2030

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

ÅTGÄRDSOMRÅDE 5

Utbildning, kunskap och kompetens

Övergripande målsättning:

Förhöjd kunskap och kompetens som möter hälso- och sjukvårdens behov och kan bidra till den precisionsmedicinska utvecklingen.

ÅR 2030

har medarbetare i hälso- och sjukvården goda förutsättningar att på olika sätt tillgodogöra sig fortbildning, kontinuerlig kompetensutveckling och lärande inom precisionsmedicinområdet. Spridning av kunskap, kompetens, erfarenheter och lärande är ett uttalat ansvar för "spetsverksamheter" som går före i regiongemensamma eller nationellt beslutade satsningar inom precisionsmedicin och/eller i fall då metoder, terapier eller teknologier är geografisk koncentrerade eller stegvist införda. Universiteten – framför allt universitet med medicinska fakulteter och hälso- och sjukvårdsutbildningar – har goda förutsättningar att etablera, upprätthålla och utveckla de utbildningar som är kritiska för hälso- och sjukvården. Det omfattar även utbildningar som är kritiska för den precisionsmedicinska utvecklingen. Samarbeten mellan sjukvårdshuvudmännen, universiteten och staten har bidragit till att bemanningen i hälso- och sjukvården är mer hållbar och den långsiktiga kompetensförsörjningen mer robust.

Långsiktig effekt för delområde 5.1: Kompetenstillgång, fortbildning och kompetensutveckling

Svensk hälso- och sjukvård har stärkt sin attraktivitet och möjlighet att rekrytera och behålla, för den precisionsmedicinska utvecklingen, kritiska kompetenser – inklusive förbättrade förutsättningar för hälso- och sjukvårdspersonal att tillgodogöra sig kompetensutveckling och lärande.

Konkreta resultat för delområde 5.1 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 5.1 (nedan)

Långsiktig effekt för delområde 5.2: Utbildning och framtida kompetensförsörjning

Universitet och högskolor har tillsammans med sjukvårdshuvudmännen stärkt förutsättningar att bedriva relevanta utbildningar som säkerställer en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning i hela hälso- och sjukvården.

Konkreta resultat för delområde 5.2 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 5.2 (nedan)

Kompetenstillgång, fortbildning och kompetensutveckling

Långsiktig effekt

Svensk hälso- och sjukvård har stärkt sin attraktivitet och möjlighet att rekrytera och behålla, för den precisionsmedicinska utvecklingen, kritiska kompetenser – inklusive förbättrade förutsättningar för hälso- och sjukvårdspersonal att tillgodogöra sig kompetensutveckling och lärande.

Konkreta resultat

Kompetensförsörjningsplan för precisionsmedicin tas fram, fastställs av och finns tillgänglig för samtliga sjukvårdshuvudmän – i samverkan med staten, universiteten samt andra relevanta aktörer och nyckelintressenter.

Rekrytering av, för den precisionsmedicinska utvecklingen, kritiska kompetenser genomförs lokalt eller regionalt men kan samnyttjas för regiongemensamma eller nationella behov och uppdrag.

Tillgång till riktad fortbildning, kompetensutvecklingsmöjligheter samt forum för lärande inom precisionsmedicin har tydliggjorts och erbjuds medarbetare inom samtliga 21 sjukvårdshuvudmän.

Preliminära aktiviteter

När
2026

Sammanställa identifierade kompetensförsörjningsbehov inom områden som är kritiska för den precisionsmedicinska utvecklingen i hälso- och sjukvården. Omfattar även stödfunktioner. Ta fram åtgärder i en kompetensförsörjningsplan utifrån de identifierade behoven inom kritiska kompetensområden. [Beaktar bl a regionernas och universitetens samverkan och Nationella Vårdkompetensrådets kunskapsunderlag för frågor som rör vårdens kompetensförsörjning.]

Inventera utbud av kunskaps- och kompetenshöjande insatser och sammanställ ett regiongemensamt basutbildningspaket för precisionsmedicin. Verka för att hälso- och sjukvårdspersonal och kritiska stödfunktioner ges förutsättningar att ta del av insatserna.

2026–2027

Etablera en samverkansyta för utbyte och lärande inom precisionsmedicin – inom och mellan kompetens- och verksamhetsområden samt mellan sjukvårdshuvudmän och andra relevanta aktörer och intressenter. Omfattar i första hand professionsdriven och verksamhetsnära kunskapsspridning.

2027–2030

Facilitera löpande arbete för att attrahera, rekrytera och behålla kritiska kompetenser för den precisionsmedicinska utvecklingen. Exempelvis genom att utforska förutsättningar, testa och utvärdera insatser som bl a regiongemensamma och/eller nationellt samordnade initiativ för delade tjänster inom kritiska områden.

2027–2030

Skala upp fungerande modeller för riktad fortbildning, kompetensutveckling och lärande samt synliggörande av karriärvägar och akademisk meritering inom precisionsmedicinområdet.

2027–2030

Löpande aktiviteter:

2026–2030

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

Utbildning och framtida kompetensförsörjning

Långsiktig effekt

Universitet och högskolor har tillsammans med sjukvårdshuvudmännen stärkta förutsättningar att bedriva relevanta utbildningar som säkerställer en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning i hela hälso- och sjukvården.

Konkreta resultat

Behov och förutsättningar för utbildningsuppdraget och den långsiktiga kompetensförsörjningen inom, för den precisionsmedicinska utvecklingen, kritiska utbildningsområden är tydliggjorda. Behov och förutsättningar för den verksamhetsförlagda utbildningen synliggörs i framtagna underlag.

Framtagna underlag används i dialog och samverkan mellan staten, lärosätena och sjukvårdshuvudmännen – för samsyn om gemensamma åtgärder som stärker förutsättningarna på sikt.

Preliminära aktiviteter

När

Sammanställa översikt över utbildningar som är kritiska för den precisionsmedicinska utvecklingen och identifiera sårbara eller ännu ej etablerade utbildningsområden. Beaktar kompetensbehov i hälso- och sjukvården.

2026

Tydliggöra lärosätenas ekonomiska förutsättningar och resurstilldelning samt andra strukturella förutsättningar för att kunna bedriva och upprätthålla kritiska utbildningar. Omfattar även resursättningen av den verksamhetsförlagda utbildningen i hälso- och sjukvården.

2026

Tydliggöra statens ansvar, uppdrag och roll för kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvårdssektorn och verka för en samsyn mellan staten, sjukvårdshuvudmännen och universiteten/lärosätena avseende utbildningsuppdraget.

2027–2028

Verka för att lärosäten får förbättrade förutsättningar att bedriva utbildningar som är kritiska för hälso- och sjukvården och den precisionsmedicinska utvecklingen.

2027–2030

Löpande aktiviteter:

2026–2030

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

ÅTGÄRDSOMRÅDE 6

Forskning, utveckling och innovation

Övergripande målsättning:

Stärkt forskning, utveckling och innovation som möter hälso- och sjukvårdens behov och kommer patienter och invånare till godo.

ÅR 2030

har universitetssjukvårdsenheter, vårdnära akademiska miljöer inom precisionsmedicinområdet och andra relevanta verksamheter förbättrade förutsättningar att etablera, upprätthålla och utveckla den kliniska forskningen. Klinisk forskning och kliniska prövningar inom precisionsmedicinområdet har ökat och det finns ett fungerande samarbete kring den kliniska forskningen mellan sjukvårdshuvudmännen, universitet och akademi, statliga aktörer och myndigheter samt näringslivet. Det är tydligt hur forskning, utveckling och innovation prioriteras i relation till vårduppdraget och det finns en samsyn på nationell nivå om prioriterade gemensamma satsningar på den kliniska forskningens förutsättningar och forskningsinfrastrukturer som är centrala för den precisionsmedicinska utvecklingen i Sverige. Långsiktig finansiering för klinisk forskning, utveckling och innovation finns tillgänglig för hälso- och sjukvårdens verksamheter – genom resurssättning på lokal, regional och nationell nivå.

Svensk hälso- och sjukvård har etablerat arbetssätt och processer som kan förbättra mottagligheten och öka upptaget av forskning, utveckling och innovation. Det finns tydliga och transparenta processer för så kallad pre-implementering som tillämpas på exempelvis metoder, terapier och teknologier som forskats fram och utvecklats av vården genom egenutveckling samt för kommersiella produkter och tjänster som finns på marknaden men som kräver förberedande arbete, analys, validering och beredning innan det införs i hälso- och sjukvården genom ordnade införanden.

Långsiktig effekt för delområde 6.1: Förutsättningar för klinisk forskning i hälso- och sjukvården

Förbättrade förutsättningar för klinisk forskning och vårdnära akademiska miljöer inom precisionsmedicinområdet. Fördjupade samarbeten och modeller för samnyttjande och mer jämlik tillgång till nationella forskningsinfrastrukturer och nationellt anslagna forskningsmedel.

Konkreta resultat för delområde 6.1 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 6.1 (nedan)

Långsiktig effekt för delområde 6.2 Pre-implementering och validering inför införande

Förbättrad mottaglighet och långsiktig förvaltningsbarhet av precisionsmedicinsk forskning, utveckling och innovation som bedrivs och sedermera införs och implementeras i hälso- och sjukvården.

Konkreta resultat för delområde 6.2 (nedan)

Preliminära aktiviteter delområde 6.2 (nedan)

Förutsättningar för klinisk forskning i hälso- och sjukvården

Långsiktig effekt

Förbättrade förutsättningar för klinisk forskning och vårdnära akademiska miljöer inom precisionsmedicinområdet. Fördjupade samarbeten och modeller för samnyttjande och mer jämlik tillgång till nationella forskningsinfrastrukturer och nationellt anslagna forskningsmedel.

Konkreta resultat

Hälso- och sjukvårdsverksamheter- och ledningar inom de 21 sjukvårdshuvudmännen har kännedom om förutsättningar och finansieringsmöjligheter för klinisk forskning och utveckling av vårdnära akademiska miljöer samt tillgång till forskningsinfrastrukturer som kan nyttjas för precisionsmedicin. Omfattar även statlig finansiering av nationellt prioriterade satsningar på klinisk forskning inom precisionsmedicin.

Lokal, regional och/eller nationell finansiering och tilldelning av resurser för klinisk forskning, utveckling av vårdnära akademiska miljöer samt forskningsinfrastrukturer som kommer hälso- och sjukvården till godo och nyttjas för precisionsmedicin har beviljats för konkreta satsningar.

Preliminära aktiviteter

När

Identifiera förutsättningar för att kunna bedriva klinisk forskning och utveckla akademiska miljöer i hälso- och sjukvården, som är kritiska för den precisionsmedicinska utvecklingen. Omfattar även företagsinitierade kliniska prövningar.

2026

Inventera finansieringsmöjligheter och finansieringsmekanismer och andra externa medel som är tillgängliga för klinisk forskning och kliniska prövningar inom precisionsmedicin. Utforska modeller för samfinansiering av forskning, utveckling och innovation med andra parter.

2026

Sammanställa översikt över forskningsinfrastrukturer inom universitet och akademi, näringsliv samt nationella forskningsinfrastrukturer, samverkansstrukturer och innovationshubbar. Tydliggöra vad som finns tillgängligt för hälso- och sjukvården och under vilka villkor det kan nyttjas samt utforska ändamålsenliga samarbetsmodeller och modeller för samnyttjande.

2026

Utforska förutsättningarna för gemensamma satsningar mellan staten, sjukvårdshuvudmännen och universiteten – i dialog och samverkan med näringslivet. Omfattar även statlig finansiering för nationellt prioriterade satsningar på klinisk forskning och forskningsinfrastrukturer som ska komma den svenska hälso- och sjukvården till godo.

2026–2028

Genomföra insatser för att stärka den kliniska forskningens förutsättningar genom lokala, regionala och nationella satsningar. Sker i nära samverkan mellan sjukvårdshuvudmännen och universiteten inom ramen för universitetssjukvårdsuppdraget.

2027–2030

Löpande aktiviteter:

2026–2030

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

Pre-implementeringsprocesser

Långsiktig effekt

Förbättrad mottaglighet och långsiktig förvaltningsbarhet av precisionsmedicinsk forskning, utveckling och innovation som avses införas och implementeras i hälso- och sjukvården.

Konkreta resultat

Kunskapsstöd för ordnad "pre-implementering" av precisionsmedicin är regiongemensamt framtaget och fungerar som vägledning för långsiktig hållbarhet och förvaltningsbarhet av den forskning, utveckling och innovation som ska tillgodogöras i hälso- och sjukvården.

Ordnade pre-implementeringsprocesser för forskning, utveckling och innovation utvecklas, testas och utvärderas inom precisionsmedicinområdet.

Preliminära aktiviteter

När
2026

Definiera "pre-implementeringsfasen" och tydliggör avgränsningar mellan forskning, utveckling och innovation å ena sidan och ordnade införanden och implementering av nya metoder, terapier och teknologier å andra sidan.

Ta fram ett regiongemensamt kunskapsstöd för "pre-implementeringsfasen" i syfte att överbrygga utvecklingsgap som uppstår mellan forskning, utveckling och innovation å ena sidan och ordnade införanden och implementering av nya metoder, terapier och teknologier å andra sidan. Syftar till att säkerställa förvaltningsbarhet och långsiktig hållbarhet av den forskning, utveckling och innovation som ska implementeras i hälso- och sjukvården.

2026–2027

Testa och utvärdera framtaget kunskapsstöd i prioriterade ärenden som är aktuella för pre-implementering – genom regiongemensam samverkan.

2027–2030

Löpande aktiviteter:

2026–2030

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

Införande, implementering och uppföljning

Övergripande målsättning:

Stärkta och samordnade processer, ekonomiska förutsättningar och tydliga ramverk för ett ordnat, jämlikt och långsiktigt hållbart införande av nya metoder och terapier i hälso- och sjukvården. Ökad kännedom om processer för införande, implementering och uppföljning hos relevanta aktörer och nyckelintressenter som verkar inom systemet.

ÅR 2030

finns tydliga och transparenta införandeprocesser på olika nivåer i hälso- och sjukvården. Nya metoder, terapier och teknologier inom precisionsmedicin införs och implementeras genom beredning och beslut inom ramen för fastställda processer och sker ordnat, jämlikt och hållbart för hälso- och sjukvården i hela landet. Detta gäller även sådant som initieras genom forsknings-, utvecklings- och innovationsprojekt och som har genomgått pre-implementeringsprocesser. Sjukvårdshuvudmännen har stärkt sin samverkan och det finns en tydlig regiongemensam hantering av metoder, terapier och teknologier som bör vara geografiskt koncentrerade till ett eller ett fåtal orter och för stegvisa införanden (exklusive sådant som hanteras i processer för nationell högspecialiserad vård samt inom de etablerade samverkansmodellerna för läkemedel och medicinteknik). Implementering sker på sätt som säkerställer att patienter i hela landet får tillgång till metoder, terapier och teknologier på ett jämlikt sätt.

Ekonomiska förutsättningar för införanden har stärkts, genom bl a nytto- och kostnadsbedömningar, förbättrade beslutsunderlag, ändamålsenliga betalningsmodeller och avtalskonstruktioner, utvecklade finansieringsmodeller och delade finansieringsansvar. Införanden och implementering följs upp för att säkerställa nyttorealiseringsgrad till rimliga kostnader.

Långsiktig effekt för delområde 7.1:

Ordnade införandeprocesser och implementering

Stärkta lokala, regionala och nationella processer för ordnade införanden samt förutsättningar för implementering och uppföljning av nya metoder, terapier och teknologier inom precisionsmedicin – inklusive kommersiella produkter och tjänster och egenutvecklade lösningar som ska användas i hälso- och sjukvården.

Långsiktig effekt för delområde 7.2:

Ekonomiska förutsättningar för införande och implementering

Förbättrade ekonomiska förutsättningar för införande, implementering och uppföljning av nya metoder, terapier och teknologier.

Konkreta resultat för delområde 7.1 (nedan)

Konkreta resultat för delområde 7.2 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 7.1 (nedan)

Preliminära aktiviteter delområde 7.2 (nedan)

Ordnade införandeprocesser och implementering

Långsiktig effekt

Stärkta lokala, regionala och nationella processer för ordnade införanden samt förutsättningar för implementering och uppföljning av nya metoder, terapier och teknologier inom precisionsmedicin – inklusive kommersiella produkter och tjänster och egenutvecklade lösningar som ska användas i hälso- och sjukvården.

Konkreta resultat

Ordnade införandeprocesser för precisionsmedicinska metoder, terapier och teknologier är tydliga och transparenta – inklusive horisontspaning – och tillämpas av de 21 sjukvårdshuvudmännen. Det är tydligt var/på vilken nivå samt på vilka grunder som beslut om olika typer av införanden sker i hälso- och sjukvården. Omfattar även beslut om geografisk koncentration och/eller stegvisa införanden.

Metodstöd finns tillgängligt för hälso- och sjukvårdsverksamheter som bedriver implementering av nya metoder, terapier och teknologier.

Preliminära aktiviteter

När

Utveckla arbetssätt och processer för nationell horisontspaning för precisionsmedicin.	2026–2027
Tydliggöra ordnade införandeprocesser för olika typer av metoder, terapier och teknologier inom precisionsmedicin, på olika nivåer i hälso- och sjukvården – inklusive kommersiella produkter och tjänster och egenutvecklade lösningar. Tar även hänsyn till förhållandet mellan tillgänglig diagnostik och behandling.	2026–2027
Ta fram harmoniserade principer och ett ramverk för uppföljning som kan tillämpas på införda metoder, terapier och teknologier. Samverkan med universiteten för bl a uppföljningsstudier.	2027–2028
Harmonisera förfarandet kring utomlänsvård. Omfattar såväl tydliga patient- och vårdflöden, kontaktvägar och remittering som överenskommelser om utomlänssättning för metoder, terapier och teknologier som blir föremål för geografisk koncentration eller stegvist införande.	2027–2028
Ta fram metodstöd för implementering som matchar hälso- och sjukvårdsverksamheternas behov av implementerings- och uppföljningsstöd vid införande av precisionsmedicinska metoder, terapier och teknologier. Beaktar utbyte av erfarenheter mellan verksamheter.	2026–2030
Löpande aktiviteter: • Genomföra omvärldsbevakning. • Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå. • Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar. • Iteration av ovan aktiviteter efter behov.	2026–2030

Ekonomiska förutsättningar för införande och implementering

Långsiktig effekt

Förbättrade ekonomiska förutsättningar för införande, implementering och uppföljning av nya metoder, terapier och teknologier – inklusive kommersiella produkter och tjänster och egenutvecklade lösningar som ska användas i hälso- och sjukvården.

Konkrete resultat

Olika typer av ekonomiska verktyg är framtagna för att underlätta införande av metoder, terapier och teknologier. Inklusive betalningsmodeller och avtalskonstruktioner, modeller för genomförandekapacitet, nyttobedömningar i relation till kostnader samt riskhantering.

Sjukvårdshuvudmännens finansieringsansvar samt förutsättningar för delat finansieringsansvar mellan sjukvårdshuvudmännen, staten och universiteten har tydliggjorts för olika typer av införanden av precisionsmedicinska metoder, terapier och teknologier. Beaktar även företagets roll och ansvar.

Preliminära aktiviteter

När

Fortsätta arbetet med att utveckla, testa och utvärdera ändamålsenliga betalningsmodeller och avtalskonstruktioner vid upphandling, inköp samt beslut om nya införanden. Tydliggöra principer för risktagande och riskdelning. Synliggöra olika typer av juridiska, ekonomiska, organisatoriska och etiska risker att beakta vid införande av precisionsmedicin.	2026–2027
Utveckla, testa och utvärdera ändamålsenliga modeller för nyttobedömningar och ekonomiska kalkyler vid investeringar och resurssättning vid beslut om nya införanden.	2026–2027
Tydliggöra principer för kostnadsberäkningar/kostnadstäckning vid geografiskt koncentrerade eller stegvisa införanden. Beaktar ersättning via regionvård- och utomlänsvårdavtal.	2027–2028
Tydliggöra förutsättningar för delat finansieringsansvar mellan sjukvårdshuvudmännen och staten vid införande av nya metoder, terapier och teknologier.	2027–2028
Sammanställa och sprida lärdomar, skala upp och tillämpa arbetssätt, processer och modeller som kan förbättra sjukvårdshuvudmännens ekonomiska förutsättningar och genomförandeförmåga vid införande av nya metoder, terapier och teknologier. Eventuella särskilda beaktanden för precisionsmedicin synliggörs, såsom förhållandet mellan diagnostik och behandling. Omfattar även de införanden som avser geografisk koncentration och/eller stegvisa införanden.	2026–2030
Löpande aktiviteter: • Genomföra omvärldsbevakning. • Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå. • Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar. • Iteration av ovan aktiviteter efter behov.	2026–2030

Digital infrastruktur och dataförsörjning

Inom detta delområde pågår ett arbete med att ta fram en underlagsrapport för ”Jämförande analys av digital infrastruktur i vårdens tjänst” (inom angränsande projekt via Region Örebro län). Avsnittet nedan kan komma att justeras utifrån leverans av uppdrag oktober 2025.

Övergripande målsättning:

En bättre samordnad lokal, regional och nationell digital infrastruktur och förutsättningar för dataförsörjning. Detta säkerställer en mer sammanhållen dataproduktion, lagring, och användning av data från hälso- och sjukvården – i vård- och forskningssyfte och för verksamhetsutveckling – på juridiskt hållbara sätt.

ÅR 2030

har svensk hälso- och sjukvård gjort nödvändiga förflyttningar inom hälsodataområdet. Primära användare av data från hälso- och sjukvården samt sekundäranvändare upplever att datakvaliteten har förbättrats med avseende på standardisering och strukturering av insamlade hälso-, vård- och kostnadsdata. Interoperabiliteten mellan olika system på lokal, regional och nationell nivå har också förbättrats så att kommunikationen mellan system fungerar och data går att dela, sammanföra och/eller använda på relevanta sätt. Arbetet med EHDS har kommit en god bit på vägen och sjukvårdshuvudmän, statliga aktörer och myndigheter samt universitet delar en samsyn om behov och målsättningar för uppbyggnaden av den nationella digitala infrastrukturen. Förutsättningar för en långsiktigt hållbar dataförsörjning, inklusive data som är kritisk för den precisionsmedicinska utvecklingen, upplevs som god. Staten, sjukvårdshuvudmännen och universiteten resurssätter utvecklingen tillsammans.

Det finns en fungerande och sammanhållen struktur som säkerställer att arbetet beaktar behov och förutsättningar i hälso- och sjukvården och leder mot önskade mål och nyttor för Sverige.

(Juridiska förutsättningar inom dataområdet hanteras inom åtgärdsområde 3)

Långsiktig effekt för delområde 8.1: Datakvalitet och datatillgänglighet

Förbättrad kvalitet på kritiska data genom systematiserad och standardiserad informatik och strukturering av data på vårdgivarnivå samt stärkt interoperabilitet mellan olika system på lokal, regional och nationell nivå som förbättrar förutsättningarna att dela, sammanföra och använda data.

Konkreta resultat för delområde 8.1 (nedan)

Preliminära aktiviteter för delområde 8.1 (nedan)

Långsiktig effekt för delområde 8.2: Digital infrastruktur

Ökad samsyn och en mer sammanhållen struktur för staten, sjukvårdshuvudmännen samt universitet och akademi vid uppbyggnad av nationell digital infrastruktur och dataförsörjning i hälso- och sjukvården.

Konkreta resultat för delområde 8.2 (nedan)

Preliminära aktiviteter delområde 8.2 (nedan)

Datakvalitet och datatillgänglighet

Långsiktig effekt

Förbättrad kvalitet på kritiska data genom systematiserad och standardiserad informatik och strukturering av data på vårdgivarnivå samt stärkt interoperabilitet mellan olika system på lokal, regional och nationell nivå som förbättrar förutsättningarna att dela, sammanföra och använda data.

Konkreta resultat

Arbetsätt för standardisering samt strukturering av insamlade hälso-, vård- och kostnadsdata utvecklas, testas och utvärderas inom utvalda områden och lärdomar sprids till andra identifierade områden – genom professionsdrivna-, verksamhetsnära- och/eller regiongemensamma nätverk.

Arbetsätt för teknisk och organisatorisk och juridisk interoperabilitet mellan olika system som har utvecklats, testats och utvärderats inom utvalda områden och lärdomar sprids till andra identifierade områden – genom professionsdrivna-, verksamhetsnära- och/eller regiongemensamma nätverk.

Preliminära aktiviteter

När

Identifiera data som är kritisk för den precisionsmedicinska utvecklingen. Inhämta inspel från relevanta aktörer och nyckelintressenter.

2026

Genomföra mindre piloter för verksamhetsdriven kvalitetsutveckling, standardisering samt strukturering av insamlade data inom utvalda identifierade områden.

2026–2028

Identifiera interoperabilitet mellan olika system – lokalt, regionalt, nationellt – som är kritisk för den precisionsmedicinska utvecklingen. Inhämta inspel från relevanta aktörer och nyckelintressenter.

2026

Genomföra mindre piloter för verksamhetsdriven kvalitetsutveckling för ökad teknisk och organisatorisk interoperabilitet mellan olika system, inom utvalda identifierade områden. Omfattar även beräkningskapacitet och storskaliga analyser.

2027–2028

Skala upp framgångsrika arbetsätt för standardisering, strukturering av insamlade data samt teknisk och organisatorisk interoperabilitet mellan olika system.

2026–2030

Löpande aktiviteter:

2026–2030

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

DELOMRÅDE 8.2

Digital infrastruktur

Långsiktig effekt

Ökad samsyn och en mer sammanhållen struktur för staten, sjukvårdshuvudmännen samt universitet och akademi vid uppbyggnad av nationell digital infrastruktur och dataförsörjning i hälso- och sjukvården.

Konkrete resultat

De 21 sjukvårdshuvudmännens har tydliggjort formerna för nationell samordning och styrning och ledning för frågor som rör uppbyggnad och resurssättning av digital infrastruktur och dataförsörjning.

En nationell samverkansstruktur för digital infrastruktur och dataförsörjning är etablerad för sammanhållen styrning och ledning mellan sjukvårdshuvudmännen, staten och universiteten – med fastställd, känd och offentligt tillgänglig information om ansvar, uppdrag och roller. Verkar för samsyn om nationella satsningar och beaktar hälso- och sjukvårdens behov och förutsättningar.

Preliminära aktiviteter

När
2026

Sammanställa hälso- och sjukvårdens behov och förutsättningar samt ett nuläge för arbetet med digital infrastruktur och dataförsörjning. Inklusive digital infrastruktur som är kritisk för den precisionsmedicinska utvecklingen. Omfattar även ansvar, uppdrag och roller.

2026

Tydliggöra former för de 21 sjukvårdshuvudmännens nationella samordning, för styrning och ledning för uppbyggnad och resurssättning av arbetet med nationell digital infrastruktur och dataförsörjning. Omfattar ansvar, uppdrag och roller på lokal, regional och nationell nivå.

2026–2027

Facilitera en samsyn mellan staten, sjukvårdshuvudmännen och universiteten om riktningen för en sammanhållen struktur för digital infrastruktur och dataförsörjning. Samverkan sker med relevanta aktörer och intressenter. Utgår från en gemensam målbild och ambition.

2026–2030

Säkerställa att hälso- och sjukvårdens respektive universiteten och akademins perspektiv beaktas i utvecklingen av nationell digital infrastruktur. Inklusive digital infrastruktur som är kritisk för den precisionsmedicinska utvecklingen.

2026–2030

Löpande aktiviteter:

- Genomföra omvärldsbevakning.
- Facilitera löpande dialog med relevanta aktörer och intressenter och delta i samverkan på lokal, regional och nationell nivå.
- Kommunikationsaktiviteter. Sammanställning och spridning av resultat och lärdomar.
- Iteration av ovan aktiviteter efter behov.

Detta är en remissversion

Lämna gärna synpunkter här
<https://forms.office.com/e/9qN5hEGKZz>

